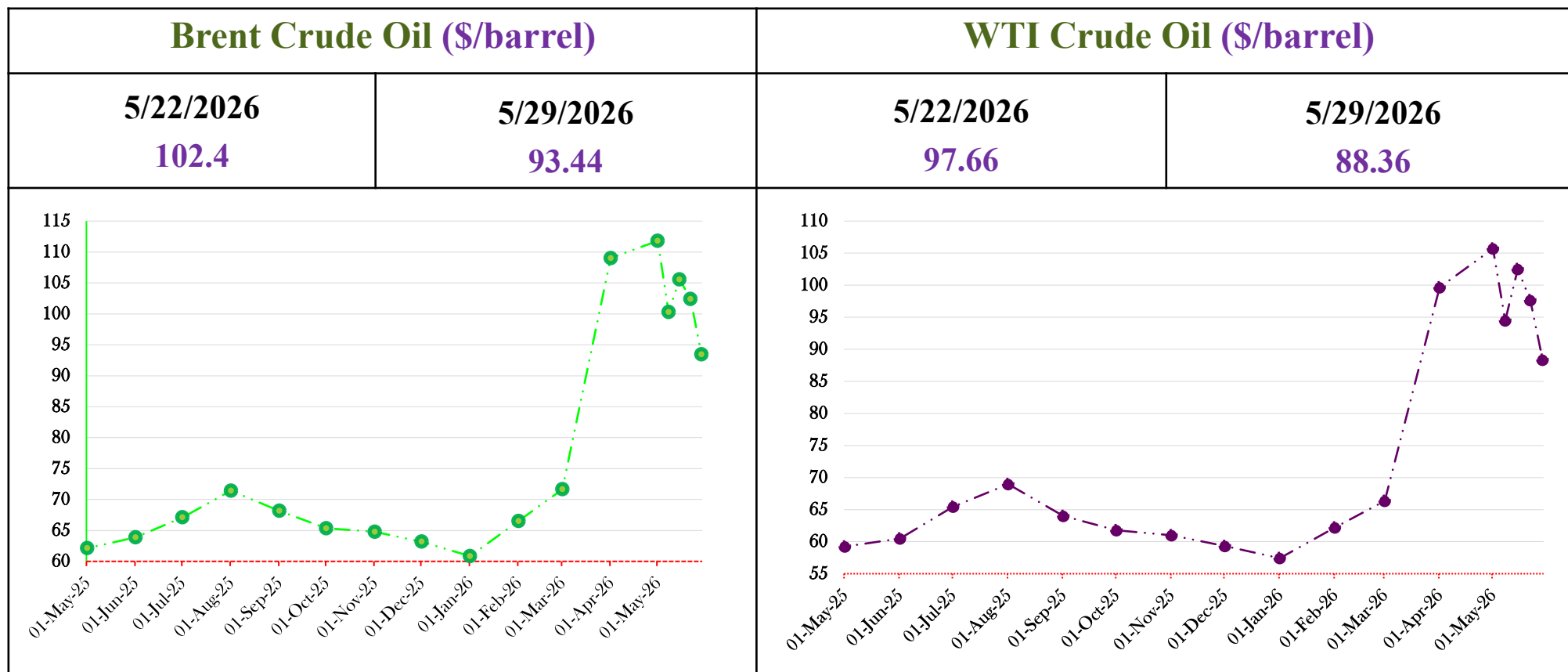

همان انرژی

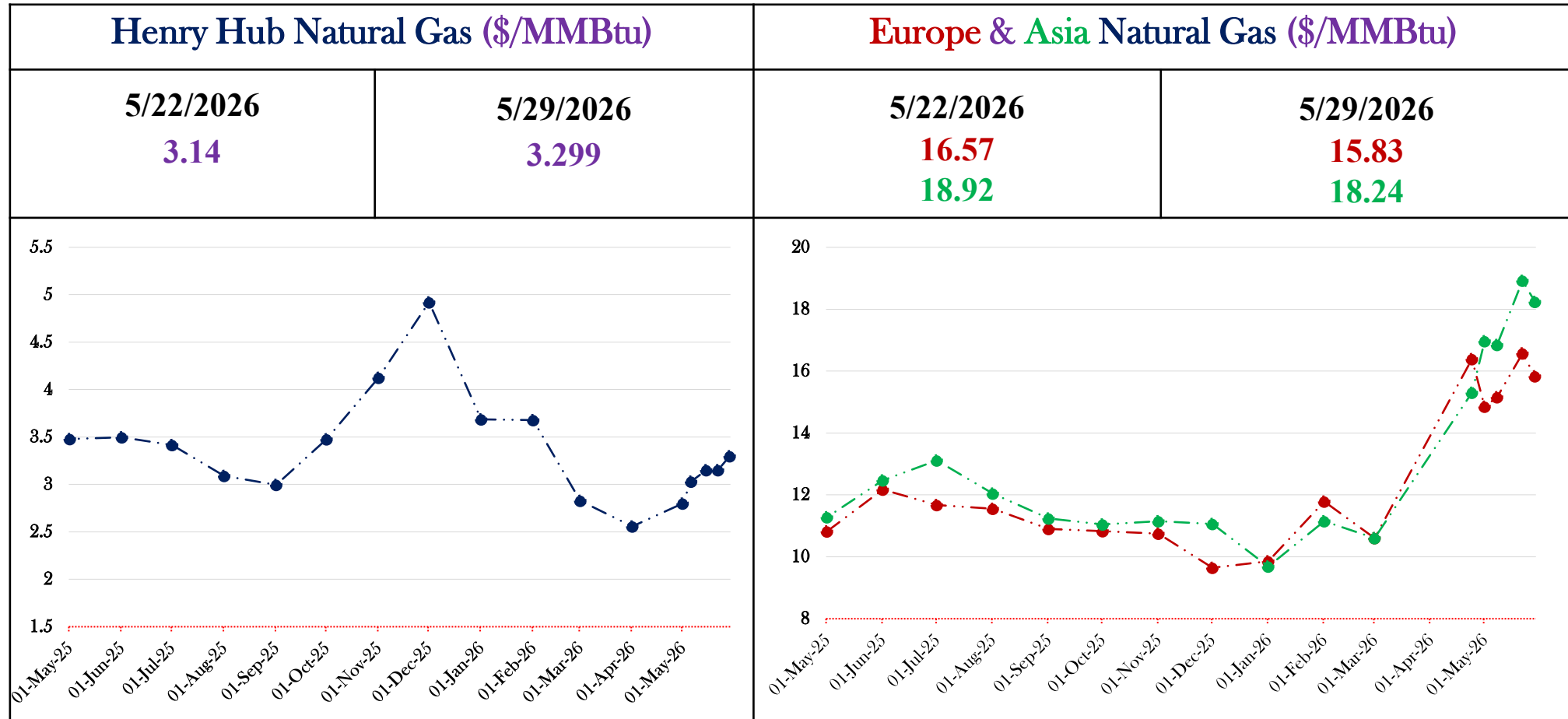
دانشکده مهندسی انرژی دانشگاه صنعتی شریف

۹ خرداد ۱۴۰۵

پیش بازار نفت

پیش بازار گاز طبیعی

پویایی های بازار (۱)

- در روزهای گذشته قیمت نفت خام با فراز و نشیب فراوان همراه بود.
- نفت خام برنت که در شنبه گذشته به قیمت ۱۰۳.۵۴ دلار هر بشکه معامله شده بود، امروز به بهای ۹۲.۰۵ دلار در بورس اروپایی لندن خرید و فروش شد.
- نفت خام وست تگزاس اینترمدییت که شنبه گذشته ۹۶.۶۰ دلار در هر بشکه در بازار کاشینگ اوکلاهما عرضه می گشت به بهای ۸۷.۳۶ دلار امروز معامله گردید.
- علت کاهش قیمت نفت، جو روانی ایجاد شده در بازار نفت در مورد ادامه یافتن آتش بس مابین ایالات متحده آمریکا و ایران به مدت ۶۰ روز دیگر است.
- در این صورت نفتکش های پر و خالی در دو طرف تنگه هرمز به صورت آزادانه تردد خود را ادامه خواهند داد.
- محاصره دریایی بنادر ایران از سوی ایالات متحده لغو خواهد شد.
- بازار نفت انتظار دارد که با پایین آمدن تنش مابین دو کشور دو اتفاق عمده صورت گیرد:
 - تقاضا برای نفت خام در اقتصاد کشورهای مختلف از جمله مصرف کنندگان عمده به سطح قبل از شروع جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران بازگردد.
 - تولید نفت خام نیز با رفع محدودیت های تنگه هرمز به وضعیت سابق باز گردد.

پویایی های بازار (۲)

- بهای گاز طبیعی در هنری هاب که در هفته گذشته به ۳.۱۴ دلار به ازای هر یک میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) رسیده بود صبح امروز به ۳.۲۹ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو افزایش یافت.
- بهای گاز طبیعی در روتردام هلند با کاهش قیمت به ۱۵.۸۳ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو به فروش رسید.
- ایالات متحده در صادرات گاز طبیعی به اروپا جایگاه بالاتری را به خود اختصاص داده است.
- بهای همین مقدار از گاز طبیعی مایع شده در ساحل کره و ژاپن به ۱۸.۲۴ دلار هر میلیون بی تی یو تقلیل یافت.
- در عین کاهش قیمت گاز طبیعی در شرق آسیا، بازارهای منطقه حس می کنند همچنان در زیر فشار کاهش عرضه نفت خام و فرآورده در ماه های آتی خواهند بود.

عوامل فزاینده قیمت

• جهش ۱۳ درصدی قبوض انرژی در بریتانیا در پی وارد شدن شوک گازی به خانوارها

- در پی افزایش قیمت عمده‌فروشی گاز به دلیل بحران خاورمیانه، نهاد تنظیم‌گر انرژی بریتانیا سقف قیمت‌ها را افزایش داد که منجر به رشد ۱۳ درصدی قبوض خانوارها شد.
- این بحران وابستگی شدید بریتانیا به گاز را آشکار کرده و فراخوان‌ها برای افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی گاز و حمایت از تولید در دریای شمال را تقویت کرده است

• جهش قیمت صادرات چین با شوک نفتی و افزایش هزینه‌های تولید

- افزایش قیمت‌ها عمدتاً در چند صنعت محدود وابسته به مواد اولیه و انرژی (نفت و گاز) و همچنین الکترونیک متمرکز بود، در حالی که بسیاری از کالاهای صادراتی دیگر به دلیل رقابت داخلی ارزان‌تر شدند.
- با این حال، رشد کلی قیمت صادرات چین در بالاترین سطح سه سال اخیر می‌تواند تورم جهانی را تشدید کرده و تقاضای مصرف‌کننده را در بازارهای توسعه‌یافته از جمله آمریکا تضعیف کند.

• حمله پهپادی اوکراین به پالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای گازپروم نفت

- اوکراین در یک حمله پهپادی شبانه پالایشگاه یاروسلاول روسیه با ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه در روز را هدف قرار داد.
- این حمله در ادامه فشار کی‌یف بر زیرساخت‌های پالایشی روسیه انجام شده؛ آن هم در شرایطی که افزایش قیمت جهانی نفت، درآمدهای نفتی مسکو را تقویت کرده است.

• افت قیمت نفت با امید معامله گران به توافق آمریکا و ایران

- قیمت نفت در پی افزایش گمانه‌زنی‌ها درباره توافق احتمالی میان آمریکا و ایران کاهش یافت
- موضوعی که فعلاً بر نگرانی‌های مربوط به کاهش سریع ذخایر و تداوم بسته بودن تنگه هرمز غلبه کرده است.
- معامله گران فعلاً بیش از واقعیت‌های کمبود عرضه، روی احتمال توافق شرط‌بندی کرده‌اند.

• نروژ و لغو ممنوعیت حفاری نفت و گاز در قطب شمال توسط اتحادیه اروپا

- نروژ، بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت و گاز اروپای غربی، لابی‌گری خود را برای متقاعد کردن اتحادیه اروپا به حذف یا تعدیل ممنوعیت حفاری در قطب شمال تشدید کرده است.
- اسلو با اشاره به بحران‌های ژئوپلیتیکی و نیاز اروپا به منابع مطمئن، تأکید دارد که بازنگری این سیاست می‌تواند دسترسی به ذخایر عظیم گاز طبیعی را حدود ۳.۵ میلیارد بی‌تی‌یو فراهم کند.

• هجوم دوباره سرمایه‌ها به بخش انرژی‌های تجدیدپذیر در پی انسداد تنگه هرمز

- بحران خاورمیانه و نگرانی از امنیت انرژی، جذابیت سرمایه‌گذاری در انرژی‌های پاک را دوچندان کرده است.
- اکنون کشورهای آسیایی و اروپایی برای محافظت در برابر نوسانات شدید بازار نفت و گاز، توسعه نیروگاه‌های خورشیدی، بادی و سیستم‌های ذخیره‌سازی باتری را تسریع می‌کنند.

رقابت های ژئوپلیتیک در قفقاز (۱)

- چرخش تاریخی ارمنستان به سوی غرب و میزبانی از نشست‌های کلان اروپایی در ایروان، فراتر از یک تغییر جهت سیاسی، زمینه‌ساز بازتعریف نقشه ژئوپلیتیک و ژئوانرژی در قفقاز جنوبی است.
- در این میان، ورود مستقیم ایالات متحده و تلاش برای ایجاد مسیرهای جدید، معادلات انرژی و ترانزیت را به ضرر بازیگران سنتی منطقه تغییر می‌دهد.
- سفر مارکو روبیو، وزیر امور خارجه آمریکا به ایروان و امضای قراردادهای کلان، با محوریت توسعه پروژه‌های تحت عنوان «کریدور ترامپ»، انجام شده است.
- هدف اصلی این کریدور، ایجاد یک شریان جدید ترانزیتی و لجستیکی در امتداد محور شرق به غرب است که نه تنها وابستگی منطقه به مسیرهای تحت کنترل روسیه را کاهش می‌دهد، بلکه یک ساختار ژئواکونومیک جدید با حمایت کامل واشنگتن و اتحادیه اروپا در قفقاز مستقر می‌کند.
- این کریدور می‌تواند به عنوان بستر جدیدی برای انتقال انرژی و کالا، جایگزین مسیرهای سنتی شود.

رقابت های ژئوپلیتیک در قفقاز (۲)

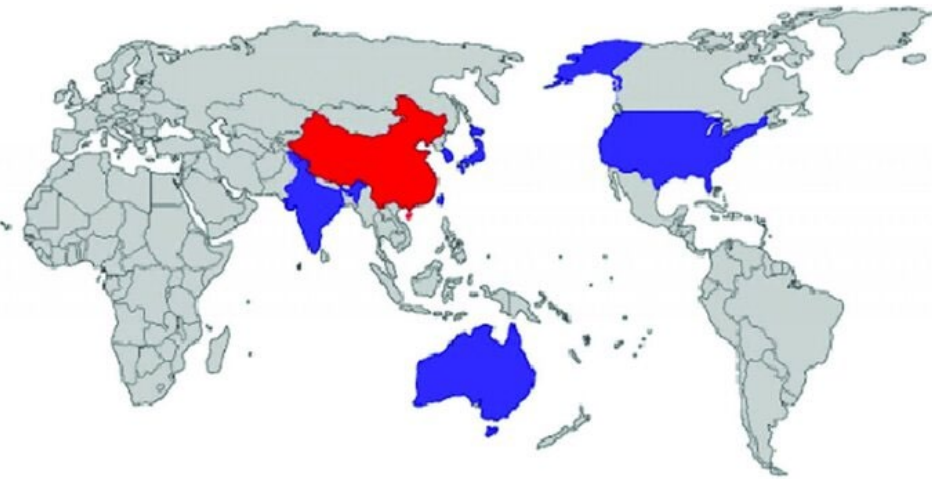
- در واکنش به این تحولات، مسکو از سلاح انرژی خود رونمایی کرده و تهدید به لغو یک جانبه قرارداد معافیت گمرکی سال ۲۰۱۳ برای صادرات گاز و فرآورده های نفتی به ارمنستان کرده است.
- اگرچه این اقدام در کوتاه مدت ایروان را با بحران تامین انرژی مواجه می کند، اما در میان مدت به عنوان یک کاتالیزور عمل کرده و ارمنستان را ناچار می سازد تا برای تامین امنیت انرژی خود، وابستگی اش را به کریدورهای غربی (از جمله کریدور زنگه زور) و سرمایه گذاری های اتحادیه اروپا عمیق تر کند.

شکل گیری این معادلات جدید، خطرات راهبردی و ژئوانرژی قابل توجهی برای ایران به همراه دارد:

۱. انزوای ترانزیتی: عملیاتی شدن «کریدور زنگه زور» با حمایت غرب، به معنای دور زدن مسیرهای ترانزیتی ایران و کاهش وزن ژئوپلیتیک تهران در اتصال آسیا به اروپا است.
۲. تهدید بازارهای انرژی: با قطع احتمالی گاز ارزان روسیه و جایگزینی آن از طریق شبکه های غربی، موقعیت ایران در بازار انرژی ارمنستان (به ویژه قرارداد تهاتر گاز با برق) ممکن است تحت الشعاع قرار گرفته و حاشیه رانده شود.
۳. تنگنای ژئوپلیتیک در مرزهای شمالی: ادغام ارمنستان در معماری انرژی و لجستیک غربی، به معنای حضور مستقیم ساختارهای تحت نفوذ آمریکا و اروپا در مرزهای شمالی ایران است که می تواند به عنوان یک حلقه محاصره ژئواکونومیک عمل کرده و دسترسی ایران به بازارهای اوراسیا را محدودتر سازد.

ابتکار امنیت انرژی هند-آرام (۱)

• «ابتکار امنیت انرژی هند-آرام» (Quad Initiative on Indo-Pacific Energy Security) یک چارچوب همکاری راهبردی جدید است که در نشست وزرای خارجه گروه کوآد در دهلی نو معرفی شده است.

• این ابتکار عمل با حضور مقامات ارشد چهار کشور آمریکا، ژاپن، استرالیا و هند برای مقابله با بحران‌های ناگهانی در بازار انرژی و تضمین ثبات اقتصادی منطقه هند-آرام طراحی شده است.

• کشورهای عضو کوآد تأکید دارند که نوسانات شدید قیمت و اختلال در باز نفت، گاز، محصولات پتروشیمی و مشتقات کلیدی مانند کودهای شیمیایی بیشترین آسیب را به اقتصادهای منطقه هند-آرام وارد می‌کند.

• چارچوب اصلی کوآد بر محدود کردن حضور چین در منطقه هندوپاسیفیک تأکید دارد.

• در این زمینه تلاش می‌شود واردات فرآورده‌های حاصل از پالایشگاه‌های چینی توسط کشورهای عضو محدود شود و بجای آن خرید از ایالات متحده افزایش یابد.

ابتکار امنیت انرژی هند-آرام (۲)

- این ابتکار عمل بر تقویت «تاب‌آوری انرژی» از طریق پنج محور اصلی تمرکز دارد:
 - (۱) مدیریت ذخایر استراتژیک نفت (SPR): هماهنگی و تقویت سیستم‌های ذخیره‌سازی نفت استراتژیک هر چهار کشور برای استفاده در مواقع اضطراری.
 - (۲) مانورهای واکنش سریع به بحران: برگزاری تمرین‌ها و مانورهای مشترک برای آمادگی در برابر قطع ناگهانی جریان انرژی در منطقه.
 - (۳) همکاری‌های فنی و تبادل فناوری: سرمایه‌گذاری مشترک و انتقال فناوری در حوزه زنجیره تأمین انرژی‌های نوین و مدیریت بهینه سوخت.
 - تحلیل بین‌المللی بازار: راه‌اندازی یک برنامه تعاملی مشترک برای پایش، تحلیل و پیش‌بینی نوسانات بازار جهانی انرژی.
 - (۴) حمایت مالی: اختصاص بیش از ۲۵ میلیون دلار بودجه اولیه از سوی اعضا برای تأمین مالی و ارائه کمک‌های تکنولوژیک به زنجیره تأمین انرژی در منطقه هند-آرام.
- در راستای عملیاتی کردن این طرح، وزارت انرژی ایالات متحده میزبان شرکای کوآد برای برگزاری یک «مجمع امنیت سوخت» (Fuel Security Forum) خواهد بود تا جزئیات اجرایی این زنجیره حمایتی را نهایی کنند.
- هدف غایی این طرح، ایجاد بازارهای انرژی شفاف، باز، پایدار و مستقل از فشارهای سیاسی کشورهای ثالث است.

راه‌های ارتباطی با مجموعه جهان انرژی

ایمیل: maleki@sharif.edu

کانال بله: [@JahanEnergySharif](https://www.instagram.com/JahanEnergySharif)

سایت: <https://sharif.ir/~maleki/generic.html>

همکاران این شماره: امیر مهدی مه‌ری، امیرعلی حسن‌زاده، علی فریادرس، و عباس ملکی

